

# ЕКОЛОГИЧНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ИКОНОМИКАТА – НЕИЗБЕЖНА НЕОБХОДИМОСТ

Ваня Иванова\*

## Увод

Екологичната трансформация на икономиката е алтернатива за бъдещото развитие и преодоляване на кризисните сътресения в повечето страни на света. Възможност за развитие на такъв тип икономика има и в България (Иванова, 2016). Това означава използване на ограниченията, свързани с екологосъобразното производство като лост за икономическото и социалното развитие, от една страна и като катализатор на процесите, свързани с ръст в доходите и намаляване на социалните неравенства, от друга (Jackson, 2010). Икономическата криза от 2009 г. е сигнал за нуждата от спешна структурна реформа, сигнал за изчерпаните възможности на досегашните модели за развитие и дава ясен знак за острата необходимост да се поставят въпроси и да се търсят новаторски решения, които да превърнат задачата за нов тип икономически растеж в приоритетна. Причината за това е, че преминаването от производство, основано на извличане и консумация, към по-сложни режими на развитие, би довело до дългосрочни стратегии за растеж. Ударението се поставя върху "зелената икономика", тъй като екологичното направление става приоритетно, а "позеленяването" на производството е източник на конкурентни предимства на световния пазар (Rudolf, 2013). Истинското предизвикателство в настоящия момент е как да се откъснем от комерсиалния модел, за да отговорим на социалните потребности на обществото и как да заменим досегашното хищническо експлоатиране на природните ресурси с нов, по-ефективен, ресурсосъщадящ и екологоотговорен модел.

Акцентът в това научно изследване е поставен върху изграждането на нов модел на социално-екологично развитие и конкретните решения за неговото прилагане в България. Превръщането на екологичните бариери в лост за икономическо развитие, благоприятстващи стопанската активност, заетостта и повишаването на доходите, както и смекчаването на социалните дисбаланси трябва да се разглежда като потенциален шанс в днешната икономическа ситуация.

---

\* Ваня Иванова е доктор по икономика, доцент, катедра "Икономика", УНСС, email: [vivanova@unwe.bg](mailto:vivanova@unwe.bg)

Цел на разработката е доказването на необходимостта от екологична трансформация, както и нуждата от промяна в икономическите политики, в подкрепа на нов тип икономика, ориентирана към гарантиране на ново качество на живот и грижа за околната среда. Използвани са методите на анализ и синтез, сравнителен анализ и интердисциплинарен синергичен подход, основан изцяло на вторични изследвания.

## **Нуждата от нов модел на развитие**

### ***Дефицитите на досегашния модел***

Независимо дали става дума за решаването на въпроси, касаещи климатичните промени, разрушаването на биоразнообразието или изчерпването на природните ресурси, все по-ясно се очертава неефективността и слабата резултатност на досегашния модел на икономически растеж, както в икономически така и в екологичен и социален аспект. И това не е проблем само пред българската, но и пред европейската икономика като цяло.

Пазарните сили и механизми не успяват да се справят сами с разрешаването на проблемите и предизвикателствата днес поне поради следните няколко причини:

- по отношение на газовете с парников ефект и в частност CO<sub>2</sub> емисиите, пазарът не успява спонтанно да определи цената на въглеродния диоксид и така този параметър не се интегрира директно в икономическите разчети на стопанските субекти и оттам в цената;
- времевият лаг между причинителите и последиците на климатичните промени, от една страна, и необратимостта на причинените вреди от друга, налага необходимостта да се вземат мерки още преди стопанските субекти да са готови за това;
- същото важи и за ерозирането на биоразнообразието и "безплатното" използване на множество екоуслуги (от качеството на почвите до замърсяването на въздуха и водите);
- използването на ограничените (и затова скъпоструващи) природни ресурси не се регулира в достатъчна степен единствено и само чрез ценовия механизъм. Това особено ясно проличава при пазара на петрол и води до сериозни икономически и социални сътресения.

Всичко това налага своевременна, адекватна и отговорна държавна политика. Активната намеса на публичната власт изисква ново разпределение на ролите и компетенциите между частния и публичен сектор, държейки сметка за поуките от досегашните грешки и пропуски.

В последните две десетилетия икономическият растеж се базираше на два основни стълба: бурното развитие на новите информационни и комуни-

кационни технологии и свързаните с тях сектори, от една страна и финансовата глобализация и международното движение на капитали, от друга.

Световната икономическа криза (2008) е красноречиво потвърждение на изчерпването на потенциала за икономически растеж на подобен модел. Кризата не беше само финансова и икономическа, но и екологична. Корените на последната трябва да се търсят назад във времето и водят до използването на енергонеефективни методи на производство и развитието на карбонова икономика. Този модел на развитие е онаследен от индустриалната революция. Неговите екологични дефицити експлодират днес, пораждайки неизбежната необходимост от промяна. Неефективното използване на ресурсите и неустойчивият натиск върху околната среда поставят сериозни предизвикателства пред дългосрочния икономически растеж. Тази криза трябва да се възприема като сигнал за структурна трансформация, който сигнал отхвърля старите модели от миналото и повдига сериозни въпроси за избор на нови модели, ориентирани в дългосрочен план към предизвикателствата на бъдещето.

Ето защо аспектите на устойчивото развитие и нуждата от трансформация в производственото и потребителско поведение са от приоритетна важност, особено що се отнася до дългосрочната перспектива за развитие. В основата на тази трансформация следва да се постави развитието на нови екологощащи технологии. По аналогия с човешкия капитал трябва да се създаде и развива "екологичен" капитал. Той, съвместно с вече създадената двойка финансов капитал – нови информационни и комуникационни технологии (НИКТ) следва да се превърне в мотор за нов тип зелен икономически растеж.

Би било твърде елементаризирано просто да се въведе още един стълб (екологичния) към досегашния модел, с очакването това да е стимул за зелен растеж. Досега доминиращите концепции за "зелена икономика" и "зелен икономически растеж" имаха за цел, запазвайки фундаменталните принципи на пазарната икономика, да я преориентират постепенно към екологично издържани цели. Разчита се основно на развитието на технологиите, което да позволи да се заменят изчерпаемите с възобновяеми ресурси и на адекватни икономически стимули, чрез които стопанските субекти да "озеленят" своето поведение. Двата централни лоста на въздействие-екоданъци и търговия с емисионни разрешителни обаче се оказват недостатъчни. Повече от двацет години след конференцията от Рио де Жанейро сме свидетели на отказ от страна на различните правителства да се ангажират с истински, последователни и сериозни реформи в областта на устойчивото развитие. Самата концепция започва постепенно да се изпразва от своето истинско съдържание и да се превръща само в параван на деструктивни, антиекологични практики и на разхищение на изчерпаемите ресурси.

Необходима е нова, по-глобална и интегрирана визия, в която ролята на държавата е в насърчаване промяната на поведението на стопанските субекти, управление на рисковете и лансирането на нови правила и регулатори. Само така биха се създали условия за действително успешен модел на еколошкоосаждяща икономика. Осъзнаването на това е ново предизвикателство както за очертаването на нов модел, базиран на отраслите на зелената икономика, така и за необходимостта от друг тип макроикономическа политика и регулация.

Досегашният модел на развитие е неспособен да задоволи определени много важни аспекти на човешкото развитие. Необходимостта от гарантиране на висококачествена природна среда, чиста природа и нормална околна среда е един от тези аспекти. Социалната кохезия е друг такъв аспект, където от години се трупат дисбаланси и рискове за социално напрежение – хронична и растяща безработица, задълбочаване на доходните неравенства, нарастване на броя на домакинствата в риск от бедност, сериозни различия между отделните региони и т.н.

Макар през последните две десетилетия прилаганият модел на икономическо развитие да демонстрира в известна степен разкъсването на връзката икономически растеж – натиск върху природните ресурси, това се оказва недостатъчно за да осигури устойчивост в темповете на използване на природните ресурси и още по-малко в отражението върху околната среда и екологичния отпечатък.

Досегашният модел, базиран само върху НИКТ и международните капиталови потоци показва, че не може да генерира устойчив растеж, включително и поради рязкото задълбочаване на социалните неравенства, екологичните рискове и финансовата нестабилност в световен мащаб. Затова е нужно не просто допълване на трети стълб в лицето на екологичния капитал, а сериозен интегриран подход при създаването на модел на зелена икономика.

Всичко това забавя темповете на растеж, ръста на доходите и благосъстоянието. Поради ограничения финансов ресурс погрешно се противопоставят и се търси алтернатива между социалните и екологични цели, когато всъщност проблемът е свързан с неадекватността между досегашния модел на развитие, нашите нужди и потребности и ресурсите, с които реално разполагаме.

Необходима е ясна визия и дългосрочна стратегия при определянето на няколко целеви групи отрасли(подотрасли), които имат потенциал за развитие на зелена икономика и на тази база разработване на конкретни програми и мерки за насърчаване и подпомагане на тяхното развитие. Един възможен списък от подобни производства може да бъде:

- производство на зелена енергия от възобновяеми енергоизточници;

- нискоенергийно строителство и производство на изолационни материали, вкл. биобазирани продукти;
- рециклиране и индустриална преработка на отпадъци;
- екологосъобразен транспорт;
- биоземеделие, което да е мотор за развитието на устойчиво селско стопанство, с голям потенциал за износ на конкурентоспособна на международните пазари продукция;
- зелени услуги.

В последните години интересът на инвеститорите, а и подкрепящите политики на правителствата, бяха насочени приоритетно към алтернативните енергоизточници. Нещо повече, реален е рискът това да се превърне в нов "инвестиционен балон". Един по-сериозен и задълбочен анализ показва съществен потенциал и възможности за добри резултати във всяка от останалите сфери на производство.

Отчитайки и добрите перспективи за нови работни места и генериране на доходи, включително в съпътстващите производства, аргументите в подкрепа на подобна екологична трансформация в модела на икономическо развитие на страната значително се увеличават.

Посочените отрасли са с голям потенциал за растеж, добра конкурентоспособност, динамично растящо вътрешно и международно търсене, експортен капацитет. Всичко това прави възможно превръщането на зелената икономика в мотор за бъдещото развитие. Това може да е лост, чрез който да се насърчи стопанската активност, икономическото оживление и заетостта, подобрявайки едновременно с това благосъстоянието, екологичното равновесие и социалните неравенства. Стимулирането на тези сфери на стопанска активност би могло да се превърне в успешен преход към нов социално-екологичен тип икономика.

В този смисъл България за пореден път трябва еднозначно да направи своя правилен избор – дали да заложи на традиционните, познати и доказано слабоефективни модели на производство и потребление (и да провежда "догонваща" икономическа политика), или да предпочете иновативни, екологоощадящи и ресурсоспестяващи производство, с добър конкурентен потенциал, което да позволи заемането на добри позиции в международната търговия и новото международно разделение на труда.

Характерно за българската икономика е, че към момента конкурентните ѝ предимства се формират на основата на ниските цени на основните производствени фактори – труд, природни ресурси и енергия, а не на база специализирани фактори, като иновации, производителност, ресурсна ефективност, висококвалифициран труд. А именно това е в основата на дългосрочната конкурентоспособност. Преминаването към модел на социално-екологично развитие, базиран върху концепцията за зелена икономика, би

повлияло в положителна посока за засилването на дългосрочната конкурентоспособност на българските фирми в ясен синхрон с европейската индустриална политика.

### ***Нови реалности и нужда от нови решения***

България е изправена днес пред предизвикателството да реализира икономически растеж в контекста на трудна икономическа обстановка и остра международна конкуренция, включително от натиска на бързоразвиващите се страни. Досегашният модел на развитие е изчерпан, а нуждата от нов е очевидна.

Водещото в този нов модел следва да е стремеж към увеличаване на благосъстоянието и социалната кохезия, паралелно с значително ограничаване на екологичните рискове и неефективното използване на ресурсите.

Социално-екологичният преход е новата дългосрочна стратегия на развитие, от която страната се нуждае, за да може бързо и резултатно да се осъществи реална конвергенция със страните от ЕС. За да се отговори на тези предизвикателства се изискват дълбоки, структурни трансформации както в досега използваните технологии, така и в много голяма степен използване на нови, релевантни на нуждите на XXI век технологии, иновации и създаването на нови продукти и услуги, гарантиращи възможност за устойчиво развитие.

В оздравителните антикризисни планове и в националните стратегии за икономическо оживление на повечето водещи европейски икономики подобна "зелена" компонента беше силно застъпена. Икономическите стимули, подтикващи към лансиране на нов модел на зелен икономически растеж (green new deals) имат за задача да насърчат разкриването на нови, зелени работни места, да наложат енергийно ефективни производства и чисти технологии, да въздействат върху цената на CO<sub>2</sub> и така да се търси ограничаване на емисиите на газове с парников ефект и да се върви по посока на решаване на част от проблемите, свързани с климатичните промени.

Екологичната трансформация на икономиката трябва да се превърне в приоритетна ос. Не просто защото този преход е без алтернатива, но и защото това е част от концепцията за конкурентоспособна, динамична и отговаряща на европейските норми икономика. Еволюирането към нов, жизнеспособен, ресурсоефективен и природосъщещ модел на развитие е условие, без което не само дългосрочното, но и средносрочното развитие на националната ни икономика ще е все по-трудно.

Не може да се разчита единствено на действието на автоматичния стабилизатор, свързано с изчерпаемостта на природните ресурси и отражението върху техните пазарни цени, нито на естествените механизми на възста-

новяване на биологичния капитал, за да се отговори подобаващо на екологичните предизвикателства. В известен смисъл може да се твърди дори, че действието на този стабилизатор е изчерпано.

Досегашният модел на икономически растеж, базиран върху конвенционалното производство трябва да се трансформира в нов много по-ресурсоспестяващ. Лансирането на "зелени" производства и прилагането на модел на кръгова икономика би могло да бъде правилния отговор на това ново предизвикателство. Необходимо е да преосмислим досегашната рамка на развитие, да променим изцяло сегашния модел и да се ориентираме към нов, който да даде възможност за нов тип икономически растеж.

Важно е да се отбележи, че извеждането на преден план само на проблемите, свързани със съхраняването и опазването на околната среда и поставянето на акцента върху екологичната компонента на модела би било грешка. Това би означавало да се подцени комплексността на проблема в разрез с принципите на устойчивото развитие.

Противопоставянето на социалните на екологичните цели и разглеждането им като спирачка пред растежа е изначално погрешен подход. Така само се завоалира извода, че досегашният модел за генериране на растеж не води да решаване на фундаменталното противоречие между растящи потребности и реално изчерпващи се природни ресурси.

Екологичното и социално развитие трябва да се възприемат не като ограничение, а като възможност и основна характеристика на новия тип икономически растеж и модел на развитие. На практика това е модел, базиран на високоефективно и ресурсоспестяващо, иновативно и високотехнологично производство, което задоволява потребностите без да ги надхвърля, с отговорно поведение към околната среда и бъдещите поколения.

Този модел може да се характеризира с няколко специфики:

- Повече екологосъобразност – ресурсо и енергоспестяващо производство, щадящо околната среда производство и потребление, базирано на иновативни методи и технологии;
- Повече социална отговорност – разкриване на нови работни места в сектори, свързани със зелената икономика, генериране на повече и устойчиви доходи, ръст в благосъстоянието и социална кохезия;
- Повече балансираност в териториалното и регионално развитие – възможност на по-слаборазвитите региони да се възползват от развитието на зелените производства;
- Базиран върху иновациите – по-чисти технологии и продукти и услуги, намаляване на екологичния риск и минимизиране на вторичните негативни ефекти от производствата;
- Отговарящ на неотменните типови изисквания за модел на икономическо развитие – стопанска рентабилност и жизнеспособност, ефек-

тивен принос към локалната и международна конкурентоспособност, устойчивост.

"Само" 2% от годишния глобален БВП се инвестират в 10 ключови сектора към 2050 г. зелената икономика би могла да се осъществи. Това при сегашния БВП на света се равнява на около 1.3 трилиона щатски долара годишно. Ако те бъдат насочени като инвестиции за позеленяване на селското стопанство, сградите, доставките на енергия, рибарството, горите, производството, туризма, транспорта, водите и отпадъците, то устойчивото развитие на икономиката може да бъде постигнато.

Според направените математически модели, 5 – 10 години след като започнат да се заделят тези 2% БВП за зелени инвестиции, продукцията на човек от населението ще надвиши тази при запазване на статуквото. Паралелно с това екологичният отпечатък, който сега е близо 1.5 (тоест трябва ни с 50% по-голяма Земя), към 2050 г. ще спадне до 1.2, тоест близо до равновесие. Ако се следва статуквото, отпечатъкът ще нарасне до 2.\*

Само в рамките на европейския пакт за растеж биха могли да се мобилизират милиарди евро зелени инвестиции. Предвидените 10 млрд. евро за рекапитализация на Европейската инвестиционна банка (EIB) могат да доведат 60 млрд. Евро допълнителни кредити, което от своя страна през лоста на частните инвестиционни фондове може да позволи освобождаването на нови 180 млрд. евро инвестиции в рамките на ЕС.\*\*

### **Икономически политики в подкрепа на екологичната трансформация**

Преходът към зелено инвестиране в България се оказва амбициозна задача за всяко звено от икономиката, тъй като той изисква мащабни промени в структурата на цялото стопанство.

Трансформацията е още в самото си начало и този процес протича бавно и тромаво. Сред основните пречки може да се посочат: недостатъчната информираност на мениджъри и предприемачи; консервативността на част от бизнеса (страх от новото, непознатото, желание да залагат на сигурно); липсата на желание за радикална промяна; недостатъчен ресурс за технологично обновяване и прилагане на нови екологощащи и ресурсоспестяващи технологии; недостатъчната мотивираност; липсата на кадри; недоверието в сигурността на данните, липсата на подготовка за интегриране на системите и др.

---

\* UNEP, 2011, Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication – A Synthesis for Policy Makers, [www.unep.org/greeneconomy](http://www.unep.org/greeneconomy)

\*\* По данни на Институт за устойчиво развитие и международни отношения (IDDRI) <https://www.iddri.org/fr/iddri-en-bref>

Подобна трансформация отнема повече време и е толкова по-належащо да се случи възможно най-бързо.

Ролята на частният сектор при преминаване към "зелена икономика" е много съществена. Управлявайки по-голямата част от паричните потоци в икономиката, той може силно да повлияе върху зеления растеж чрез инвестиции, търговия, научни изследвания, иновации, развитие и ефективно използване на ресурсите. Подходящата икономическа политика от страна на държавата в тази насока може да накара частния сектор да търси възможности за подобряване на условията в околната среда, повишаване отговорността към възникващите тенденции в световен мащаб, подобряване на жизнения цикъл на продуктите и въвеждането на нови, устойчиви бизнес модел за управление на ресурсите.

Преодоляването на ограниченията и бариерите както на микро, така и на макро ниво изисква прогресивни промени в нагласите на всеки отделен икономически субект. Преходът към зелени инвестиционни решения е продължителен период за адаптация, който изисква внедряването на сериозни институционални промени. В същото време той е свързан с извършването на мащабни разходи и крие в себе си в немалка степен известен риск за инвеститорите. Безспорен е фактът, че очакваната бъдеща възвращаемост при реализацията на зелените инвестиционни проекти със сигурност носи със себе си ползи за всяка част от стопанския живот на страната.

Могат да се оформят няколко направления, чрез които да се мобилизират средства за осъществяването на подобен преход и лансирането на нов социално-екологичен модел на развитие:

- i. Прозрачност и предвидимост на макроикономическата политика в дългосрочен период в сферата на екологичната трансформация

Подобряването на предвидимостта и гарантиране на последователност в прилаганите регламенторни (нормативни) и икономически мерки е първата стъпка по посока на устойчивост и ефективност на подобна политика. Тъй като това е дългосрочна стратегия, която изисква дълъг процес на адаптация и промяна в поведението, инвестиционните намерения и възможности на фирмите, ангажирането на държавата с конкретни дългосрочни цели ще улесни до голяма степен фирмите и ще "подскаже" трайни и сериозни намерения.

В този смисъл стратегия с дългосрочен хоризонт по отношение на приоритетни сектори, ангажименти в сферата на научните изследвания, иновациите и подкрепа за фирмите с интерес в областта на зелената икономика ще е допълнителна гаранция за сериозни амбиции на държавата в тази посока. Още повече, че подобна е и европейската визия за осъществяване на такава трансформация.

В това отношение ударието би могло да се постави както върху еко-фискалните мерки(увеличаване на вече съществуващите и въвеждането на нови зелени данъци), така и върху реструктурирането на публичните инвестиции и създаване на благоприятна икономическа среда за онези МСП, които са ангажирани в процеса на преход към зелени производства.

ii. Разширяване на броя на използваните финансови инструменти

Мобилизирането на нови частни и публични финансови ресурси е от особена важност в процеса на координиране на усилията за преориентиране на този ресурс към нови продукти и технологии, свързани с зелени производства и екологоощадящи методи. Това публично-частно партньорство може да се реализира както чрез вече съществуващи институции (Българска банка за развитие), така и чрез създаване на нови такива. Освен че ще предложат нови алтернативи за частните инвеститори (при по-високи гаранции), подобни инструменти ще улеснят достъпа (при по-добри условия) до свеж финансов ресурс на МСП, ангажирани в прехода към екологоощадяща икономика.

Значим пробив в тази посока би могъл да дойде от страна на развитието, популяризирането и стимулирането на екологоотговорните инвестиции (Славова, 2014), включително насърчаването им чрез чисто икономически инструменти на финансовите пазари.

iii. Промяна в информационната среда

Популяризирането на добри практики, подготовката на експерти в областта на оценката на въздействие, определянето на риска и доходността от зелени инвестиции, създаването на специалисти по управление на фондове и финансови посредници в областта на екоинвестициите би благоприятствало не само повишаването на интереса, но и на ефективността от използването на този ресурс.

Това е предизвикателство и към образованието. Формирането на нови, подготвени за нуждите на зелената икономика специалисти ангажира средното и висшето образование в много голяма степен в прехода нов модел на социално-екологично развитие. Това не само би динамизирало пазара на труда, но значително ще улесни в намирането на подходящи кадри, онези фирми, които вече работят или възнамеряват да работят в отраслите на зелената икономика.

Подобна трансформация отнема повече време и е толкова по-належащо да се случи възможно най-бързо.

## Заклучение

В търсенето на нови перспективи и модели на развитие на следкризисната европейска икономика все по-ясно става, че се нуждаем от коренна промяна на концептуалната рамка. Преходът към нискокарбонова, енерго и ресур-

соспестяваща икономика не е просто добро пожелание, а безалтернативна необходимост.

В контекста на ограничените и все повече изчерпващи се ресурси българската икономика се нуждае от нов модел на развитие, който императивно не обвързва икономическия растеж само с потреблението на невъзпроизводими ресурси. Този нов модел, базиран на отраслите на зелената икономика трябва да преодолее слабостите и неефективността на досегашния, свързани както с растящите социални неравенства, така и със сериозните екологични дисбаланси. Това е новото предизвикателство пред българската икономика, която трябва да еволюира към модел на развитие, свързан с пестеливо използване на изчерпаемите ресурси.

Налагането на този бъдещ модел изисква нова роля и отговорности на държавата и преразпределение на ролите на стопанските субекти в публичния и частен сектор.

Страната има значителен зелен потенциал. Но за да го овладее, трябва да действа стратегически, систематично и в широк мащаб. Това може да доведе до диверсифициране на експортната кошница и възникване на нови работни места в устойчиви отрасли.

За да се интензифицира екологичната трансформация е необходима целенасочена, системна и бърза реформа в макрополитиките (насърчаване на развитието и внедряването на иновативни технологии – ресурсо и природоспазващи, промяна в логиката на екофискалната политика, по-резултатно финансиране на екологичния преход, активиране на финансовите пазари чрез въвеждането на нови инструменти на публично-частно партньорство и др.). Бизнесът иска сигурност и би инвестирал все повече в технологии за устойчивост и енергийна ефективност само ако има обща, предварително очертана рамка за насърчаването на тази дейност.

#### *Референции:*

Иванова, В. и кол. (2016), Възможности на "зелената икономика" в България и формиране на модел на социално-екологично развитие". ИК-УНСС, София.

(Ivanova, V. I kol. 2016, Vazmozhnostyi na "zelenata ikonomika v Bulgaria i formirane na model na socialno-ekologitchno razvitiie", IK-UNSS, Sofia.)

Иванова, В. (2016) Реформата в екофискалната политика като инструмент за зелена трансформация на икономиката, в Международна научна конференция "Икономически предизвикателства: миграция, глобализация, устойчивост, политики" София. с. 271-280

(Ivanova, V. (2016), Reformata v ekofiskalnata politika kao instrument za zelena transformatsia na ikonomikata v Mezhdunarodna nautchna konferentsia Iko-

nomitcheski predizvikatelstva: migratsia, globalizatsia, ustoytchivost, politiki, Sofia pp. 271-280)

Славова, И. (2014) Приносът на корпоративната социална отговорност за устойчивото развитие: предизвикателства и ограничения, Списание "Управление и устойчиво развитие", Лесотехнически университет, София, с. 25-31

(Slavova, I. (2014), Prinosat na korporativnata sicialna otgovornost za ustoichivoto razvitie: predizvikatelstva I ogranichenia, v spisanie "Upravlenie I ustoi-chivo razvitie", Lesotehnicheski universitet, Sofia. pp. 25-31)

CGDD (2013), Les filières industrielles stratégiques de l'économie verte. Enjeux et perspectives, Ministère de l'écologie, du développement durable et de l'énergie. Charles L., Hellmuth L., Kalaora B., Rudolf F. (dir.), (2014), Environnement et sciences sociales en France et Allemagne, Paris, L'Harmattan.

Charvolin F. (2003), L'invention de l'environnement en France, Paris, La Découverte.

Cini M. (1996), La commission européenne, lieu d'émergence de cultures administratives:

l'exemple de la DG IV et de la DG XI, Revue française de science politique, vol. 46, n° 3, p.457-473.

Dezalay Y. (2007), De la défense de l'environnement au développement durable: l'émergence d'un champ d'expertises des politiques européennes, Actes de la recherche

en sciences sociales, n° 166, p. 66-80.

Global Chance, Développement, énergie, environnement: change de paradigme, Les Cahiers de Global Chance, N21, mars 2006

G.Rotillon, Economie des ressources naturelles, Paris, La Decouverte, Reperes, 2010

IDDDRI, <https://www.iddri.org/fr/iddri-en-bref>

Ivanova V. (2015), Green Jobs and Transition to Sustainable Economic Development in Bulgaria, International Journal of Business and Management Studies, Vol.4 n.2 pp. 119-126

Jackson, T. (2010), Prosperite sans croissance, La transition vers une economie durable, 2010, Bruxelles et Namur, De Boeck et Etopia

Lascoumes, P., Bonnaud L., Le Bourhis J-P., Martinais E. (2014), Le développement durable:

une nouvelle affaire d'Etat, Paris, Presses Universitaires de France.

Lockie, D., Sonnenfeld D., Fischer, F. (Eds.) (2013), Handbook of Environmental Sociology, Londres, Routledge.

Rudolf, F. (2013), De la modernisation écologique à la résilience : un réformisme de plus?,

Vertigo, vol. 13, n° 3. URL : <http://vertigo.revues.org/14558>

---

Rumpala, Y. (2003), Régulation publique et environnement. Questions écologiques, réponses économiques, Paris, L'Harmattan.

Spaargaren, G., Mol A.P.J. (2008), Greening Global Consumption: Politics and Authority  
Global Environmental Change, vol. 18, n° 3, pp. 350-359.

## **ЕКОЛОГИЧНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ИКОНОМИКАТА – НЕИЗБЕЖНА НЕОБХОДИМОСТ**

### **Резюме**

Акцентът в това научно изследване е поставен върху изграждането на нов модел на социално-екологично развитие. Цел на разработката е доказването на необходимостта от екологична трансформация, както и нуждата от промяна в икономическите политики, в подкрепа на нов тип икономика, ориентирана към гарантиране на ново качество на живот и грижа за околната среда. Превръщането на екологичните бариери в лост за икономическо развитие, благоприятстващи стопанската активност, заетостта и повишаването на доходите, както и смекчаването на социалните дисбаланси са разгледани като потенциален шанс в днешната икономическа ситуация. Използвани са методите на анализ и синтез, интердисциплинарен синергичен подход, основан изцяло на вторични изследвания.

**Ключови думи:** екологична трансформация, устойчиво развитие, зелена икономика, икономически политики

**JEL:** Q50, Q51, Q58

## ECOLOGICAL TRANSFORMATION OF THE ECONOMY – INEVITABLE NESSESITY

Vania Ivanova\*

### Abstract

The focus of this research is on building a new model of socio-ecological development. The aim of the project is to demonstrate the need for environmental transformation and the need for a change in economic policies in support of a new type of economy geared towards ensuring a new quality of life and environmental care. Making environmental barriers a lever for economic development conducive to economic activity, employment and income growth as well as mitigating social imbalances are seen as a potential chance in today's economic situation. Methods of analysis and synthesis were used, an interdisciplinary synergistic approach based entirely on secondary research.

**Key words:** ecological transformation, sustainable development, green economy, economic policies.

**JEL:** Q50, Q51, Q58

---

\* Vania Ivanova, PhD in economic, Assoc. Prof., Department of Economics, University of National and World Economy, email: [vivanova@unwe.bg](mailto:vivanova@unwe.bg)